

Гаврилюк Галина Михайлівна — доктор філософії, викладач кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних та технологічних дисциплін КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти». Коло наукових інтересів: підготовка вчителів у післядипломній освіті до реалізації проєктно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів.
e-mail: galgav33@academy.ks.ua.

ПІДРУЧНИК НОВОГО ПОКОЛІННЯ – КОЖНИЙ ДИТИНИ

*(рецензія на підручники Т. С. Мачачі, Т. В. Стрижової
«Трудове навчання (обслуговуючі види праці)», 8 та 9 класів
для загальноосвітніх навчальних закладів)*

Підручники з трудового навчання авторів Т. С. Мачачі та Т. В. Стрижової є сучасним навчальним виданням, що відображає передовий науково-педагогічний досвід створення підручників. Це надійний інструмент ефективної реалізації змісту трудового навчання, помічник у творчій діяльності вчителя й учня.

Логічна послідовність викладу навчального матеріалу повною мірою відповідає дидактичним принципам науковості, систематичності, доступності, наочності, зв'язку навчання з життям.

Сучасний дизайн підручника, достатня кількість рубрикацій, ілюстрованого матеріалу, таблиць та фреймів посилюють візуальний ефект змісту параграфів, роблять його привабливим і цікавим в роботі.

Зміст підручника, кількість параграфів, словничок термінів, практичні та лабораторно-практичні роботи з покроковими інструкціями (зокрема й безпеки праці), показниками й критеріями оцінювання, додатки є практико орієнтованими, достатніми й доречними для охоплення всього змісту навчальної програми з предмета, а також для формування предметної проєктно-технологічної компетентності учнів.

Серед переваг навчального видання варто відмітити ще й такі.

1. Притча, наведена на початку кожного підручника (як альтернатива вступного звернення до читача) спонукає дітей примножувати свої таланти, створювати художньо-матеріальні вироби, дарувати радість іншим.

2. Шмуцтитulli до кожного розділу підручника мають чітко сформульоване цілепокладання («ти дізнаєшся», «ти зможеш»), заохочують учнів до роботи й налаштовують на переможне навчання.

Процес цілепокладання підкріплюють також визначені на початку кожного параграфа в рубриці «Навіщо це тобі потрібно?» стратегічні цілі. Їх виділення додатково мотивує та наближає учнів до реалізації певної мети згідно з темою, що вивчається.

3. Початок кожного параграфа містить ситуаційну проблему й дослідницько-пошукові питання, що супроводжуються ілюстрованим матеріалом. Креативність і цікавість поданих текстів вдало передують темам відповідних параграфів, підсилюють актуальність їх вивчення, мають соціалізуючий характер навчання.

Терміни до кожного параграфу в рубриці «Опорні поняття» подано українською та англійською мовами. А в рубриці «Скарбничка мудрості» наведено багато цікавих висловів, думок, цитат відомих людей. Такі рубрики розширюють міжпредметні зв'язки, посилюють духовно-ціннісний потенціал підручника, збагачують словниковий запас учнів, підвищують їхній інтерес до трудового навчання.

5. Зміст підручника сприяє формуванню активної громадянської позиції, любові й поваги до Батьківщини, свого народу, мови, державних, національних і родинних цінностей, спонукає до благодійної та екологічної діяльності тощо. Про що, зокрема, свідчить таке: актуальна інформація з життя українського народу та відповідні ситуативні завдання для учнів; вислови відомих українських діячів; репродукції картин українських митців; історичні відомості про в'язання на тернах України; цікаві факти з життя українського народу; завдання для здійснення дослідницької навчальної діяльності учнів.

4. Рубрики, представлені в підручнику («Опорні поняття»; «Навіщо це тобі потрібно»; «До речі»; «Поміркуй»; «Робота в групах»; «Творче завдання»; «Увага»; «Безпека»; «Практична (лабораторно-практична) робота»; «Скарбничка мудрості»; «Завдання для самоперевірки по розділах» тощо) дають можливість широкоформатно висвітлити зміст кожного параграфу. Простота їх назв та оригінальних сигналів-символів, креативна верстка допомагають швидко орієнтуватись у відповідному матеріалі та видах діяльності; створюють можливість застосовувати різні форми організації навчальної діяльності (індивідуальну, парну, групову, колективну); сприяють формуванню комунікативних навичок; продукують ситуації успіху тощо.

З метою збагачення словникового запасу рідної мови учнів, у тексті нерідко зустрічаються не надто вживані у повсякденній мові українські слова, словникові обороти.

6. Навчальний матеріал другого розділу структурований за алгоритмом проектно-технологічної діяльності, що дає змогу кожному учневі поетапно створити особисто привабливий, соціально корисний в'язаний виріб, проявити творчу уяву, розумові та практичні здібності.

7. Достатня кількість навчальних завдань і вправ забезпечують можливість учителю реалізовувати принцип диференціації навчання, визначати ефективність засвоєння знань учнями.

Творчі завдання різного типу, а наприкінці кожного розділу або групи тем – різнорівневі завдання за варіантами зі стимулюючими критеріями оцінювання для самоперевірки навчальних досягнень сприяють визначенню індивідуального рівня сформованості предметної проектно-технологічної компетентності учня.

8. Інформація профорієнтаційного спрямування, що відображена у відповідних параграфах, практичних роботах, висловах, запитаннях і завданнях, спонукає до визначення власного покликання, подальшого профільного навчання, визначення професійного шляху.

9. Зміст підручника повною мірою реалізовує гендерний підхід у трудовому навчанні не тільки в групах, а й у змішаних класах, роблячи підручник цікавим і корисним як для дівчат, так і для хлопців.

Експертиза підручників «Трудове навчання (обслуговуючі види праці)» для 8 і 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів авторів Т. С. Мачачі та Т. В. Стрижової довела, що їх зміст розроблено відповідно до запитів учнів, вчителів, батьків. За цими підручниками варто навчатися для того, щоб зрозуміти, як це прекрасно – уміти творити.

